

Bijlage VMBO-GL en TL
2008

tijdvak 2

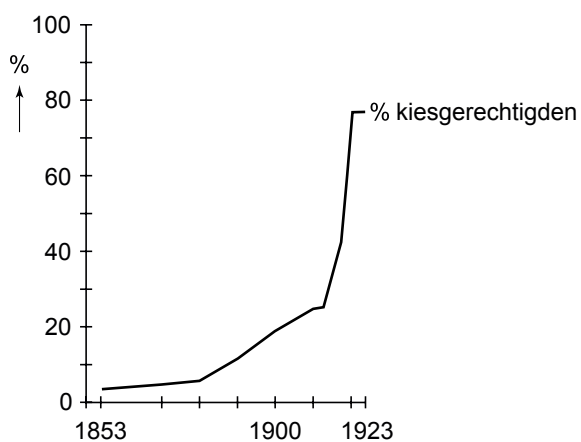
geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

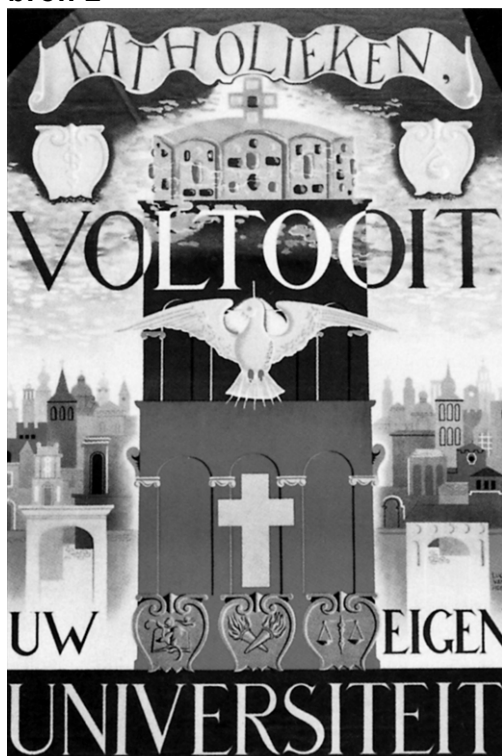
Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Kiesgerechtigden (als percentage van de bevolking van 18 jaar en ouder) bij Tweede Kamerverkiezingen tussen 1853 en 1923.

bron 2

Toelichting

Op de afbeelding staan de woorden: Katholieken voltooit uw eigen universiteit

Drie bronnen met uitspraken van bekende Nederlandse politici:

bron 3

Uit een brief (28 december 1900):

Wat een verschil is er te zien tussen 1800 en 1900. En de veranderingen zullen nog sneller gaan. Ik ben ervan overtuigd dat in de komende eeuw de emancipatie van de arbeidersklasse tot stand zal komen. Er moet nog veel gebeuren, maar dat gáát ook gebeuren. Ik merk dat bijvoorbeeld aan een groep van veertig arbeiders, met wie ik regelmatig gesprekken voer. Ik sta er versteld van hoe zij zich ontwikkelen. Dat zijn de mannen voor de toekomst.

bron 4

Uit een redevoering van een politicus (rond 1850):

De staat heeft te zorgen voor de orde, de rust en de veiligheid. Daarvoor zijn politie en justitie nodig en tegen aanvallen van buitenaf een leger. De staat mag zich niet rechtstreeks met het economische leven bemoeien. De staat moet wel voor gunstige voorwaarden zorgen, zoals kanalen, havens en wegen.

bron 5

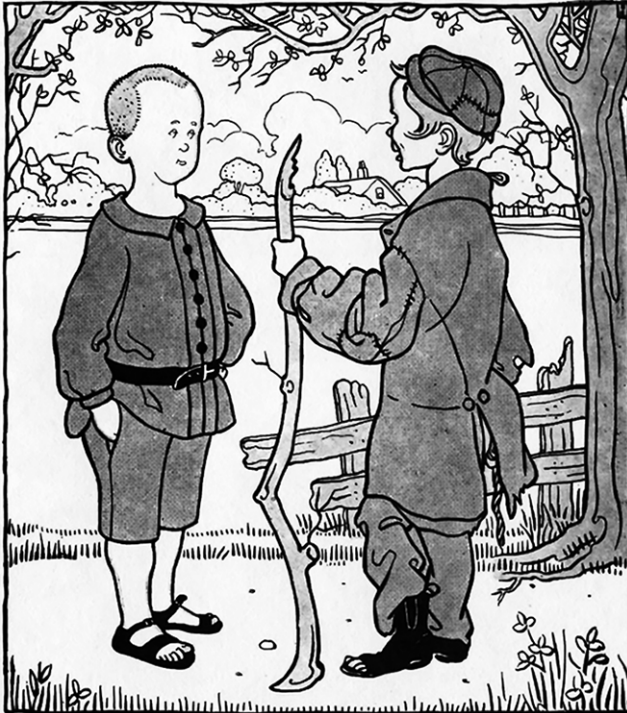
Uit een artikel van een staatsman (rond 1900):

Ik vind de overheid pas duidelijk christelijk wanneer zij zich laat leiden door de christelijke normen en waarden in de samenleving.

bron 6

Een tekening van Albert Hahn (1910).

Overeenstemming.

Jongen links: "Wij zijn vegetariërs, wij eten nooit vlees."

Jongen rechts: "En wij zijn proletariërs en wij eten ook nooit vlees."

(*Vegetariërs* zijn mensen die uit principe geen vlees eten; *Proletariërs* zijn arme arbeiders.)

bron 7

Titel van de prent: 'Vorbereiding tot het feest der Vereniging voor Vrouwenkiesrecht' (8 februari 1919).

bron 8

Protest tegen de Amerikaanse president Johnson naar aanleiding van het Amerikaanse militaire optreden in Vietnam (1968).

bron 9

Maand cel voorwaardelijk geëist tegen politieagent

OOSTHUIZEN – Tegen de 38-jarige politieman P.W. uit Oosthuizen is gisteren voor de Amsterdamse rechtbank door de ... (1) ... een voorwaardelijke gevangenisstraf van een maand plus € 2000,- boete geëist. In het Kleine Gartmanplantsoen zou een jongeman van 24 jaar door een schot van de agent zijn gedood. Voor de rechtbank gaf de verdachte aan: "Ik ben onschuldig. Waar de kogel vandaan kwam, is voor mij een raadsel." De ... (2) ... wees erop dat in het lichaam van het slachtoffer geen kogel was aangetroffen en dat het bewijs tegen zijn cliënt ontbreekt. De ... (3) ... zal op 8 mei uitspraak doen.

Historisch overzicht vanaf 1900 (en de drie verrijkingdelen)

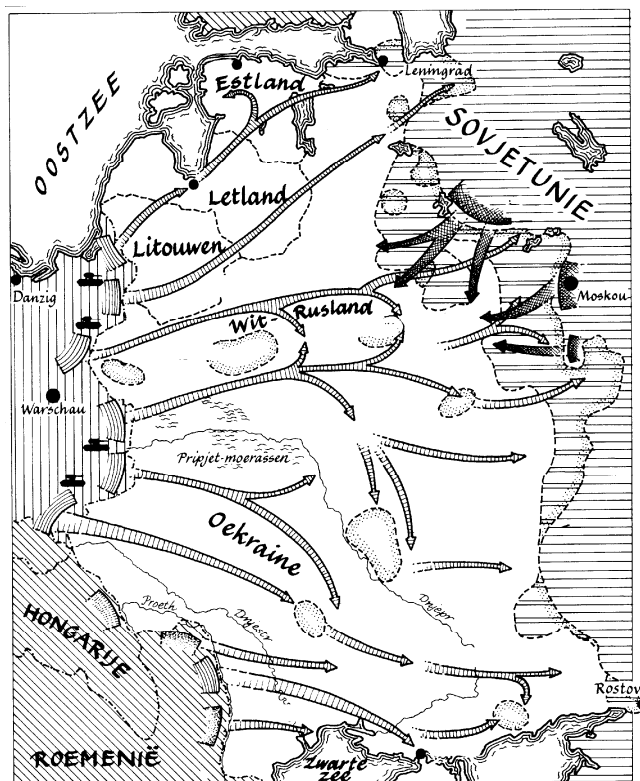
bron 10

Een spotprent uit 1914.

Vier bronnen met kaarten uit de twintigste eeuw:

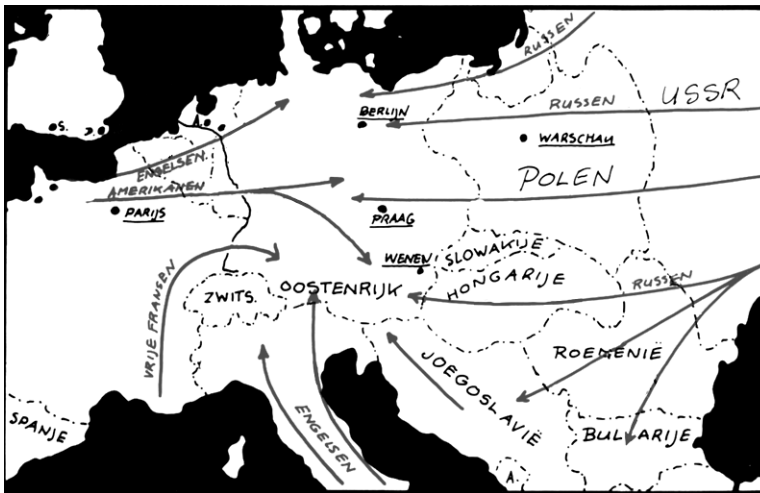
bron 11

Toelichting

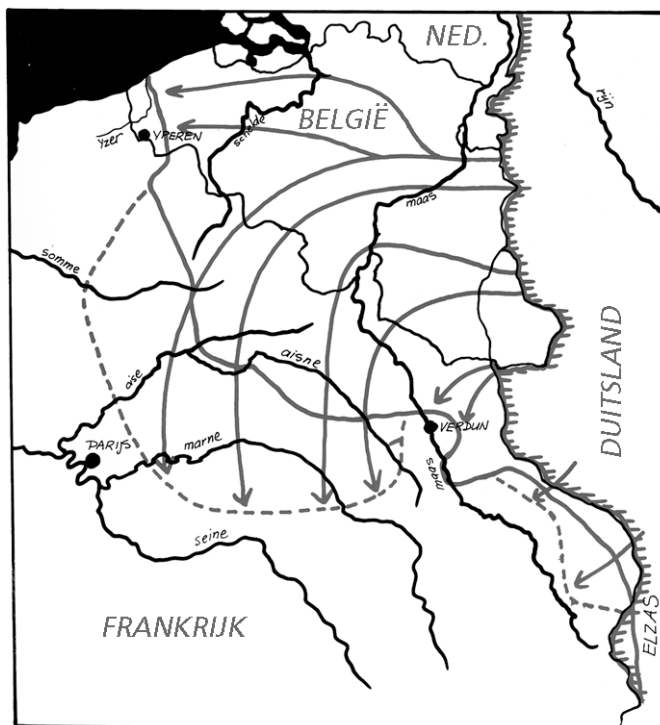
Duitse aanval op de Sovjetunie.

bron 12

Toelichting
Geallieerde aanval op Duitsland.

bron 13

Toelichting
Duitse aanval op België en Frankrijk.

bron 14

Toelichting

Geallieerde luchtbrug naar West-Berlijn.

bron 15

Een uitspraak uit 1918:

Wij moeten aanstaande zondag een belangrijke vraag beantwoorden: gaan wij in dit land arbeiders- en soldatenraden oprichten of niet? Als het antwoord ja is, zijn wij vanaf dat moment het nieuwe gezag in Nederland.

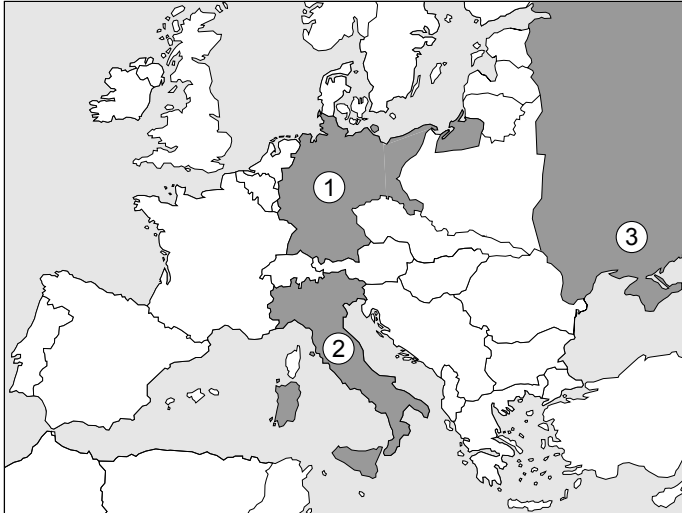
bron 16

Prentbriefkaart uit de Sovjetunie (1931).

bron 17

Een kaart van Europa in de jaren dertig.

bron 18

Een Russische spotprent over een gebeurtenis in de Tweede Wereldoorlog.

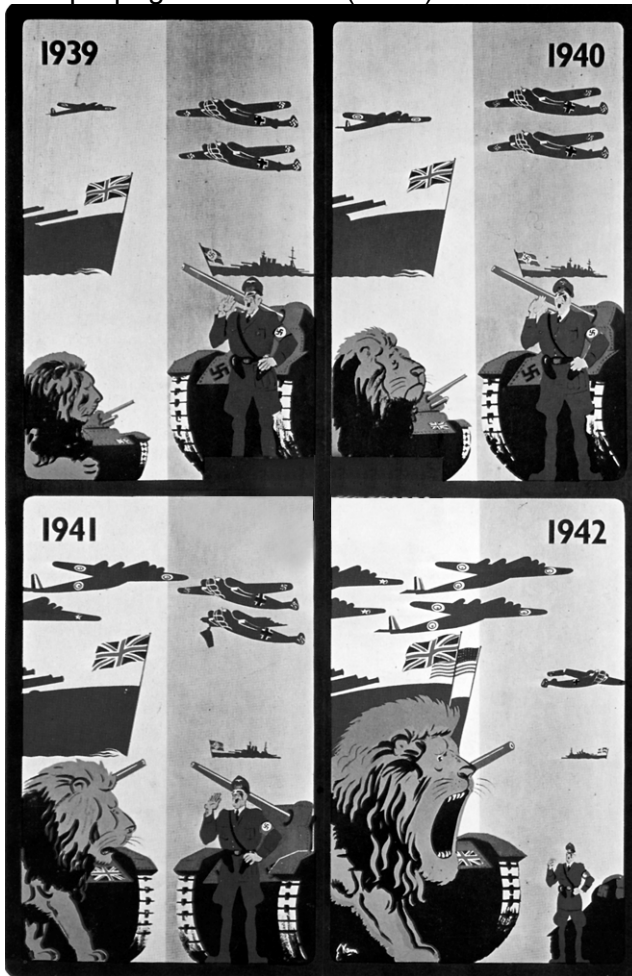
bron 19

Een belangrijke gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog.

In de ochtend van 7 december 1941 vielen de Japanners de basis aan. Dat deden ze met 190 vliegtuigen. Die werden later gevolgd door een tweede golf van 170 vliegtuigen. Er werden achttien schepen tot zinken gebracht of zwaar beschadigd en rond 250 vliegtuigen uitgeschakeld. Er vielen meer dan 2300 doden en bijna 1200 gewonden.

bron 20

Een propaganda-affiche (1943).

Vijf foto's over Nederland tijdens de Duitse bezetting:

bron 21

Wapens in wijnvaten.

bron 22

Nederlandse SS'ers voor het vertrek naar het Oostfront.

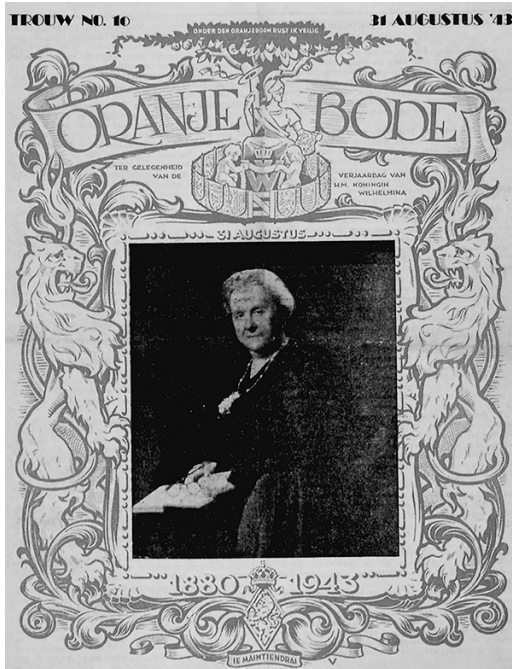
bron 23

Het weekblad 'Volk en Vaderland'.

bron 24

De krant Trouw.

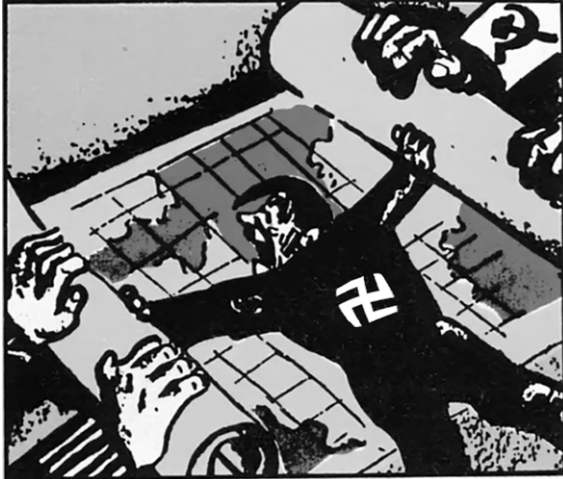
bron 25

Nederlandse politieagenten in opleiding voor de Landwacht.

bron 26

Een spotprent over de Tweede Wereldoorlog (1944).

Toelichting

De handen linksonder zijn van de Verenigde Staten.

De handen rechtsboven zijn van de Sovjetunie.

bron 27

Uit een column van een krant (januari 2007).

Bijzondere methoden.

Het televisieprogramma *Andere Tijden* is zelden zo spectaculair dat je ervan wakker ligt. Maar de aflevering van vorige week donderdag had dat effect op mij. Ik zal proberen uit te leggen waarom. De uitzending ging over het optreden van kapitein Westerling en zijn mannen van de DST (Dienst Speciale Troepen). Zij moesten de orde herstellen die verstoord werd door opstandelingen. Dat lukte hen heel goed dankzij een speciale methode. Westerling en zijn commando's omsingelden steeds een kampong (dorpje) als zij dachten dat het gebruikt werd als basis door de nationalistische guerrillastrijders. Alle mannen werden verzameld op een speciale plek. De kapitein nam plaats achter een klaptafeltje en riep de mannen één voor één naar voren. Vervolgens wees Westerling naar

rechts of naar links. De mannen die naar links gingen, werden, nadat ze door de kapitein streng waren toegesproken, stuk voor stuk doodgeschoten. Als het werk gedaan was, trok men naar het volgende dorp.

Voor mij is dit verhaal niet nieuw. Het was al vrij snel bekend dat zulke dingen daar waren gebeurd. Ook minister-president Drees gruwde ervan toen hij het hoorde. En de legerleiding keurde de 'speciale methode' van Westerling stilzwijgend goed. Tot een rechtszaak is het nooit gekomen. Voor de camera vertelden drie vriendelijke mannen van rond de 80 jaar met twinkelende oogjes van hun avontuur. Er waren veel doden, maar dat was de opdracht. Dus je deed het. De veteranen waren niet trots, dat moet gezegd. Het zijn aardige oude mannen. Je drinkt er zo een kopje koffie mee.

Vier uitspraken over de politiek van het Midden-Oosten in de tweede helft van de 20e eeuw:

bron 28

Onze overwinningstocht zal doorgaan totdat de Palestijnse vlag zal wapperen in Jeruzalem en in heel Palestina.

bron 29

Wij mogen vanavond getuige zijn van een belangrijke stap in de richting van vrede. De leiders van deze landen hebben de moed en de wijsheid getoond om deze stap te zetten. Ik ben blij dat ik deze onderhandelingen op Camp David heb mogen leiden. Als president bewonder ik de mannen die de vrede tekenen.

bron 30

Vrede is kostbaarder dan een stuk land. Ik wens dat er tussen ons land en Israël geen oorlogen meer zullen voorkomen.

bron 31

Er zijn 11 miljoen Joden op de wereld. Ik zeg niet dat ze allemaal hier naar toe zullen komen, maar ik verwacht er wel enkele miljoenen. Met de natuurlijke bevolkingsgroei meegerekend, zou er een Joodse staat met ongeveer 10 miljoen inwoners kunnen ontstaan.

Hieronder staan vier uitspraken van bekende personen.

bron 32

Er zijn mensen die zeggen dat het communisme de weg van de toekomst is. Laat hen naar Berlijn komen. Er zijn mensen die zeggen dat we met de communisten kunnen samenwerken. Laat hen naar Berlijn komen. Vrijheid kent vele problemen en democratie is niet volmaakt. Maar wij hebben nooit een Muur hoeven te bouwen om te voorkomen dat onze mensen weg zouden lopen.

bron 33

Toen ik aan de macht kwam, was het duidelijk dat niet alles goed ging in het land. Er was veel van alles: olie, gas en andere natuurlijke hulpbronnen. Maar nog altijd was onze levensstandaard slechter dan die van de ontwikkelingslanden. De reden was duidelijk: de maatschappij had veel te lijden van het strakke, bureaucratische systeem. Wat nodig was, was een radicale verandering en meer openheid.

bron 34

We richten een nieuwe partij op. Naast de oude leden zijn ook anderen welkom. Maar dan moeten we ze niet het gevoel geven dat ze zich aan ons moeten aanpassen. We moeten gezamenlijk iets nieuws beginnen. We verwachten niet dat de PvdA gelijk de meerderheid zal krijgen. Maar onze nieuwe partij zal zeker een grote en waardevolle bijdrage leveren aan de democratie in ons land.

bron 35

Wat was het voordeel van het niet-aanvalsverdrag met Duitsland? Wij bewaarden de vrede voor ons land gedurende anderhalf jaar en daarmee de mogelijkheid ons voor te bereiden op de verdediging. De vijand is wreed en onverbiddelijk. Zijn doel is de verovering van onze grond, het stelen van ons graan en onze olie.